

Основи здоров'я

Вивчення предмета «Основи здоров'я» у 2012 - 2013 навчальному році здійснюватиметься за навчальною програмою: *Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Основи здоров'я. 5 – 9 класи.* – К.: Ірпінь: Перун, 2005.

На вивчення предмета «Основи здоров'я», відповідно до Типових навчальних планів для загальноосвітніх навчальних закладів, передбачено:

у **5-7** класах – 1 години на тиждень;

у **8-9** класах – 0,5 години на тиждень.

У спеціалізованих школах з поглибленим вивченням іноземних мов на вивчення предмета «Основи здоров'я» у **5-9** класах передбачено **0,5 години** на тиждень.

Кількість годин на вивчення предмета може бути збільшена за рахунок варіативної частини навчального плану. У такому разі вчитель використовує чинну програму, збільшуючи кількість годин на вивчення окремих тем програми. Додані навчальні години доцільно використовувати на виконання практичних робіт.

Рекомендуємо за рахунок годин варіативної складової запроваджувати факультативи з формування здорового способу життя та профілактики ВІЛ-інфекції/СНІДу, насамперед у 10 – 11 класах, забезпечуючи таким чином неперервність і наступність шкільної превентивної освіти і виконання завдань Загальнодержавної програми забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД на 2009-2013 роки, затвердженою Законом України від 19 лютого 2009 року № 1026-VI.

Для проведення **факультативних занять** в загальноосвітніх навчальних закладах у 2012/2013 навчальному році рекомендуємо користуватися програмами та навчально-методичною літературою, схваленими Міністерством до використання у загальноосвітніх навчальних закладах, а саме:

– програма навчального курсу для загальноосвітніх навчальних закладів «Формування здорового способу життя та профілактика ВІЛ/СНІДу» (авт. Т.В. Воронцова, В.М. Оржеховська, В.С. Пономаренко);

– навчально-методичний комплект для вчителів та учнів 8-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів «Школа проти СНІДу» (авт. Т.В. Воронцова, В.С. Пономаренко);

– комплект посібників для педагогів-тренерів та учнів 15-18 років «Захисти себе від ВІЛ» (авт. Т.В. Воронцова, В.С. Пономаренко)

– комплект методичних матеріалів «Профілактична протинаркотична та протиалкогольна виховна програма для учнів 1-11 класів, їх батьків та працівників педагогічних колективів загальноосвітніх навчальних закладів I-III ступенів навчання» (авт. А.М. Вієвський та інш.);

– навчальна програма факультативного курсу для учнів 6-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів «Профілактика шкідливих звичок» (авт. Челах Г.Є., Медведєва О.В.);

- навчальна програма факультативного курсу для учнів 8-9 класів «Основи здорового способу життя» (авт. Н.О. Чаган, М.М. Тюріна);
- навчальна програма факультативного курсу для 10 класів загальноосвітніх навчальних закладів «Профілактика ВІЛ-інфекції і формування здорового способу життя на засадах розвитку життєвих навичок» (авт. І. М. Топор, Л.В. Поліщук);
- навчальна програма факультативного курсу для учнів 5 – 6 класів «Я – моє здоров'я – моє життя»;
- навчальна програма факультативного курсу для учнів 7-11 класів «Сприяння просвітницькій роботі «рівний - рівному» серед молоді України щодо здорового способу життя» для учнів 7-11 класів;
- навчально-методичний посібник «Дорослішай на здоров'я» для роботи з підлітками 14-17 років з питань формування здорового способу життя та відповідальної поведінки (авт. Н. О. Лещук, О. А. Голоцван, Ж. В. Савич).

Звертаємо увагу керівників навчальних закладів на необхідність *забезпечення викладання предмета «Основи здоров'я» і факультативних курсів для молоді з формування здорового способу життя і профілактики ВІЛ-інфекції педагогічними працівниками, які мають документ про проходження навчання за методикою розвитку життєвих навичок* (наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 17.08.2011 № 982 «Про виконання Загальнодержавної програми забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД щодо підготовки педагогічних працівників та охоплення навчанням учнівської молоді за програмами розвитку життєвих навичок»).

Неприпустимим є використання годин, відведених на предмет «Основи здоров'я», для довантаження вчителів або класних керівників, що не мають відповідної підготовки.

Навчальний предмет «Основи здоров'я» поєднує елементи знань про збереження і захист життя та зміцнення здоров'я.

Зокрема, навчальною програмою у кожному класі передбачено вивчення розділу «Безпека на дорогах», спрямованого на вивчення правил дорожнього руху та формування в учнів навичок безпечної поведінки на дорозі.

Виявляючи занепокоєння постійним зростанням рівня травматизму і смертності на дорогах у світі Генеральна Асамблея Організації Об'єднаних Націй проголосила 2011 – 2020 роки Десятиліттям дій безпеки дорожнього руху, мета якого – скоротити втрати людських життів від ДТП.

Майже всі фактори ризику, що викликають дорожню аварійність, можна об'єднати у три основні групи: «дорога», «транспортний засіб» та «людина як учасник дорожнього руху». Дорожнє середовище стає безпечним, якщо стає можливим уникнути всіх факторів ризику дорожньої аварійності (модель безпечного дорожнього середовища, так званий «Трикутник безпеки», яка широко використовується в країнах з високим рівнем безпеки дорожнього руху). Тому постає нагальна потреба навчання дітей шкільного віку не тільки правилам дорожнього руху, а перш за все формування в них культури

поведінки на дорозі. Важливо навчити дитину бути свідомим та відповідальним учасником дорожнього середовища, особливо в умовах інтенсивної автомобілізації. Для цього школярам необхідно:

- знати способи безпечної поведінки в умовах дорожнього руху;
- вірити, що ці знання допоможуть убезпечити життя;
- діяти на дорозі відповідально задля збереження власного життя та життя інших людей.

Усвідомлення власного місця у системі відносин «людина – дорога – транспортний засіб» сприятиме формуванню в учнів особистого ставлення до себе як учасника дорожнього руху, до власної безпеки та безпеки інших.

Викладання предмету “Основи здоров’я” в загальноосвітніх навчальних закладах відіграє важливу роль у створенні умов для здобування школярами знань, формування ставлення та розвитку навичок, які сприятимуть формуванню мотивації до здорового способу життя, збереженню та зміцненню здоров’я. Досягнення навчальних цілей і завдань предмета неможливе без використання ефективних методів навчання. Плануючи вивчення певної навчальної теми важливо спочатку розглянути мету, завдання і зміст теми. Після обираються методи, які забезпечують реалізацію визначених змісту і завдань. Наприклад, для отримання учнями знань доцільно використовувати розповідь, лекцію, бесіду, роботу з текстом тощо. Для формування ставлення більше підходить обговорення, дискусія. Навички найкраще засвоюються в процесі спостереження і застосування отриманих знань, коли учні мають можливість активно їх практикувати. Тому для формування навичок ефективним є моделювання, використання ситуаційного аналізу, різноманітних вправ та рольових ігор, які дозволяють учням спостерігати навички на практиці, а потім використовувати їх. Щоб допомогти учням отримати знання, сформувані ставлення і закріпити навички у навчальному процесі необхідно використовувати широке коло методів, що активно залучають учнів у процес навчання.

Також інформуємо, що Постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392 затверджено новий Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. Відповідно до типових навчальних планів, розроблених до нового Державного стандарту, предмет «Основи здоров’я» вивчатиметься в основній школі у 5 – 9 класах по 1 годині на тиждень.

Звертаємо увагу, що згідно з постановою зазначений Державний стандарт впроваджується в частині базової загальної середньої освіти з 1 вересня 2013 року. Першими перейдуть на навчання за новими програмами у 2013/2014 навчальному році учні 5 класів.